

**UCHWAŁA NR L/380/2023
RADY GMINY RADZIŁÓW**

z dnia 31 stycznia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2023 r. poz. 40 t.j.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021 r. poz. 1249 t.j.) **Rada Gminy Radziłów uchwala co następuje :**

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 - 2027” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Radziłów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Mroczkowski

Załącznik do uchwały Nr L/380/2023
Rady Gminy Radziłów
z dnia 31 stycznia 2023 r.

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE RADZIŁÓW**

NA LATA 2023-2027

Wykaz skrótów:

BS – Biblioteka Samorządowa

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PP – Posterunek Policji

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ŚW – świetlice wiejskie

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

SPIS TREŚCI

PRZEMOC W RODZINIE	3
DEFINICJA PRZEMOCY	3
RODZAJE PRZEMOCY	5
SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH.....	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	9
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE.....	11
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY.....	14
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH.....	14
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	18
ADRESACI PROGRAMU	25
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	25
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	26
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	26
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	27

PRZEMOC W RODZINIE

Definicja przemocy

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249), przemoc w rodzinie to *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”*.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w rodzinie zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie sprawcy nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez sprawcę nierównowagi sił fizycznych, psychicznych i ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy w rodzinie najczęściej są kobiety i dzieci¹. Przemoc dotyczy jednak również mężczyzn oraz osób w podeszłym wieku. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, bądź brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, finansowa, a także intencjonalne oraz nieintencjonalne zaniedbanie². Ponadto może dochodzić do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji. Może ona przybierać formę działań świadomych lub nieświadomych. Ofiarami takich poczynań padają również osoby starsze,

---

¹<https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

² A. Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

które ze względu na swój wiek są dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych³.

Wśród osób doznających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie jest niezwykle trudna i czasochłonna⁴. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- motywacyjnego, polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji;
- poznawczego, polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem;
- emocjonalnego, czyli pojawienia się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁵.

Osoby doznające przemocy nierzadko charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości, winy oraz wstydu, co jest efektem poniżania, upokarzania i ciągłego krytykowania. To wszystko powoduje, że osoby te nabierają przekonania, iż są bez wartości, tracą dla siebie szacunek, wiarę we własne możliwości oraz zanika u nich poczucie bezpieczeństwa i zaufanie do siebie samego. Mają skrajnie niską samoocenę, czują złość i urazę, nie widzą też możliwości wyjścia z takiej sytuacji. Dopatrują się winy w sobie, a świat postrzegają jako wrogi i niepojęty.

Przemoc w rodzinie dotyczy również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

³ E. Sygit, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, *Gerontologia Polska*, tom 16, nr 3, 163–168.

⁴ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, *Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność*, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁵ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, *FOLIA PSYCHOLOGICA* 13, 2009, s. 55-73.

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
2. **Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie).
3. **Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
4. **Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.
5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia⁶. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

---

⁶ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy w rodzinie dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez Policję, w 2020 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 85 575. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej) w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z głównych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczanie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21%.

Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” z 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Jednak nadal około 10% dorosłych uznaje zachowania przemocowe za normalne. Ponadto, zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy w rodzinie lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zatem redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Radziłów. **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc w rodzinie. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027**.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027 jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2022, którego celem głównym jest *zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce*;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radziłów;
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radziłowie.

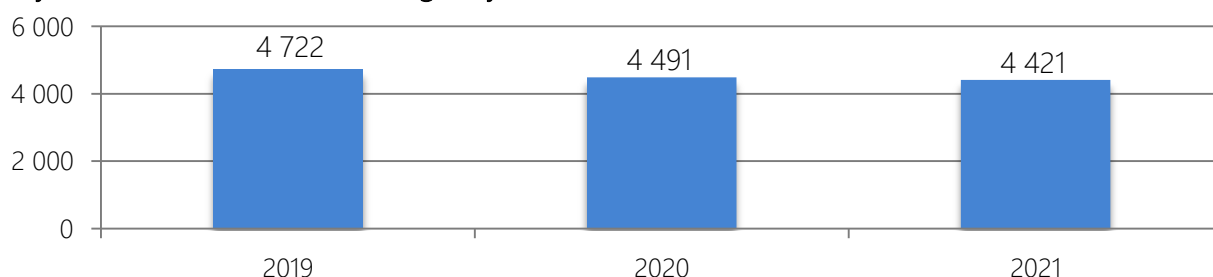

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Radziłów to gmina wiejska położona w powiecie grajewskim, w województwie podlaskim. W skład jej obszaru wchodzi 35 jednostek pomocniczych – sołectw. Teren Gminy⁷ zajmuje 199,15km², czyli 20,6% powierzchni całego powiatu. Graniczy ona z następującymi gminami: Goniądz, Grajewo, Jedwabne, Przytuły, Trzcianne oraz Wąsosz.

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Radziłów zamieszkuje 4 421 osób (stan na 31.12.2021 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców zmniejszyła się, a wartość spadkowa ukształtowała się na poziomie 6%.

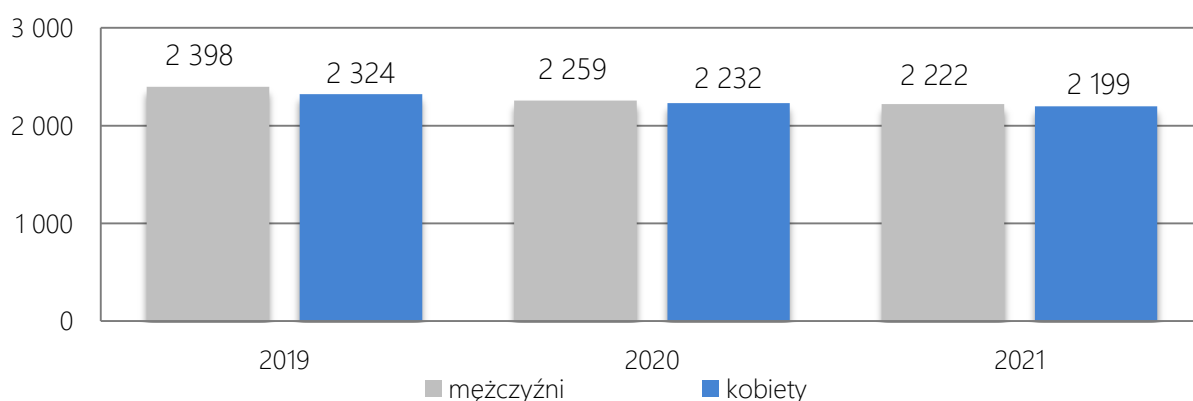
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Radziłów w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Radziłów była w 2021 roku nieznacznie większa od liczby kobiet – stanowiły one 49,7% ogólnej liczby ludności (2 199 kobiet), natomiast mężczyźni 50,3% (2 222 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w 2021 roku w Gminie wynosił 97 co oznacza, że na każdym 100 mężczyzn przypadało 97 kobiet. W powiecie grajewskim współczynnik ten był wyższy i wynosił 101, natomiast w województwie podlaskim przyjmował wartość 105.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Radziłów na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁷ Ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o „Gminie” należy przez to rozumieć „Gminę Radziłów”.

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Radziłów w 2021 roku wskaźnik ten na 1 000 ludności kształtował się na poziomie **-7,65** co oznacza, że przyjmował niższą wartość zarówno w porównaniu do powiatu grajewskiego (-5,95), jak i całego województwa podlaskiego (-5,74). W przypadku Gminy, ale także powiatu grajewskiego i województwa podlaskiego, zauważalny jest trend spadkowy w zakresie przyrostu naturalnego na 1 000 ludności.

Tabela 1. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Radziłów w porównaniu do powiatu grajewskiego i województwa podlaskiego na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
gmina Radziłów	-2,31	-11,24	-7,65
powiat grajewski	-0,40	-5,17	-5,95
województwo podlaskie	-0,98	-3,50	-5,74

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Struktura ludności w gminie Radziłów według ekonomicznych grup wieku w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- **18,3%** mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- **59,8%** mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- **21,9%** mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Kolejna tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Radziłów. W porównaniu do 2019 roku, w 2021 roku nastąpił wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, z kolei odsetek osób w wieku produkcyjnym uległ spadkowi. Przemiany demograficzne świadczą o obecności zjawiska starzenia się społeczeństwa na terenie Gminy, które dostrzegalne są w większości rozwiniętych regionów i wynikają m.in. z rosnącej jakości życia i intensyfikacji polityki zdrowotnej. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w porównaniu do wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,2% w wieku produkcyjnym oraz 22,6% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Udział ludności gminy Radziłów według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach)

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	17,3	18,7	18,3
wiek produkcyjny	61,9	59,5	59,8
wiek poprodukcyjny	20,8	21,8	21,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Działalność kulturalna w Gminie realizowana jest w głównej mierze przez **Bibliotekę Samorządową w Radziłowie**, która prowadzi działalność informacyjną, rekreacyjną i kulturalno-oświatową poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, w tym działań promujących czytelnictwo, zajęć plastycznych i imprez plenerowych dla wszystkich mieszkańców Gminy. W budynku biblioteki zapewniony jest dostęp do 13 komputerów z Internetem. Placówka realizuje również zadania promujące sport i rekreację.

Baza oświatowa, dla której organem prowadzącym była Gmina Radziłów w 2021 roku składała się z następujących placówek:

- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Radziłowie,
- Szkoły Podstawowej w Słuczu.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje Szkoła Podstawowa w Klimaszewnicy, która jest prowadzona przez stowarzyszenie.

Na terenie Gminy funkcjonują również 2 świetlice wiejskie w miejscowości Karwowo i Słucz. Ich działalność służy m.in. organizowaniu czasu wolnego, rozwijaniu i wzmacnianiu zainteresowań, a także organizacji zabaw i zajęć sportowych. Placówki tego rodzaju mają zasadniczy wpływ na ogólną poprawę funkcjonowania dzieci m.in. w środowisku wiejskim.

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Radziłów zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Zespół Interdyscyplinarny tworzy Wójt Gminy powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249):

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

2. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5 oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 3. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza, • poradnictwo, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
Placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.

<p>Posterunek Policji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
<p>Placówki ochrony zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
<p>Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, • dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, • realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowe,
- świetlice wiejskie,
- lokalne organizacje pozarządowe i instytucje kościelne.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w zakresie realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027 współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- pracownicy socjalni,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY

Analiza danych zastanych

Na przestrzeni lat 2019-2021 roku w gminie Radziłów żadna rodzina nie korzystała z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie.

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2019-2021. W latach 2019-2021 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4 oraz utworzono po 1 grupie roboczej. W analizowanym okresie nieznacznym wahaniom ulegała liczba posiedzeń grup roboczych, bowiem w 2019 roku odbyło się 13 spotkań, w 2020 – 15 posiedzeń, z kolei w 2021 roku ponownie 13. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2019-2021

Lp.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
2	liczba utworzonych grup roboczych	1	1	1
3	liczba posiedzeń grup roboczych	13	15	13

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. W 2021 roku objętych działaniami w ramach procedury było 15 rodzin, które liczyły łącznie 35 osób. Liczba kontynuowanych w analizowanym roku procedur „Niebieska Karta” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy kształtowała się na poziomie 5, natomiast nie wszczęto żadnego formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów.

W latach 2019-2021 liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych ulegała wahaniom – w 2019 i 2021 było to po 15 rodzin, natomiast w 2020 roku o 3 więcej (18 rodzin). W analizowanym okresie tendencji spadkowej ulegała liczba osób ogółem, które były objęte pomocą grup roboczych – z 52 w 2019 roku do 35 w 2021 roku. Można zauważyć, że w latach 2019-2020 liczba kobiet i mężczyzn w latach zmniejszyła się, natomiast na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w 2020 roku w ramach procedury „Niebieskie Karty” działaniami objęto 4 dzieci, które są świadkami przemocy oraz doświadczają tego problemu bezpośrednio. W roku poprzednim nie zaistniała taka sytuacja.

Tabela 5. Liczba rodzin i osób z terenu gminy Radziłów objętych pomocą grup roboczych latach 2019-2021

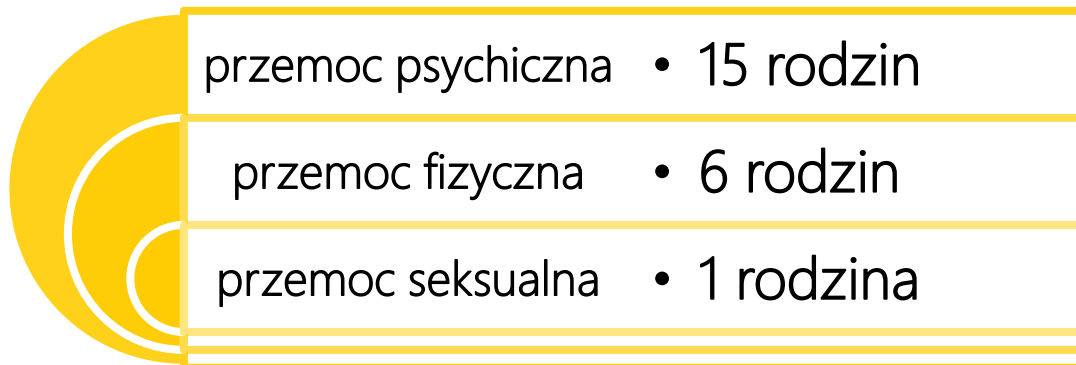
Lp.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba rodzin	15	18	15
2	liczba osób ogółem	52	48	35
3	liczba dzieci	0	4	bd.
4	liczba kobiet	25	19	bd.
5	liczba mężczyzn	27	25	bd.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Spośród 15 rodzin objętych w 2021 roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” z powodu wystąpienia przemocy w rodzinie, wszystkie były dotknięte była przemocą psychiczną, tj. 15 rodzin. W omawianym roku liczba rodzin zmagających się z problemem przemocy fizycznej wynosiła 6, z kolei 1 rodzina objęta procedurą była dotknięta przemocą seksualną.

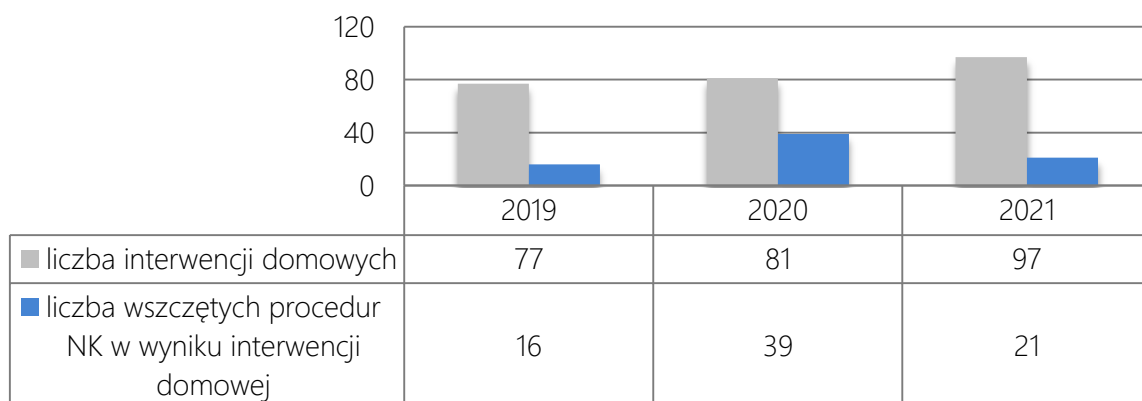
Rysunek 1. Formy przemocy występujące w rodzinach, wobec których prowadzono procedurę „Niebieskie Karty w 2021 roku

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Istotnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy są również działania podejmowane przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Szczuczynie. Jak wynika z danych przekazanych przez PP, na przestrzeni lat 2019-2021 liczba wszczętych przez funkcjonariuszy Policji procedur ulegała wahaniom, z kolei liczba przeprowadzonych na terenie Gminy interwencji domowych ulegała tendencji wzrostowej. Z analizowanych danych wynika, iż w 2021 roku przeprowadzono 97 interwencji domowych, w wyniku których w 21 przypadkach wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.

Wykres 3. Działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji na terenie Gminy w latach 2019-2021

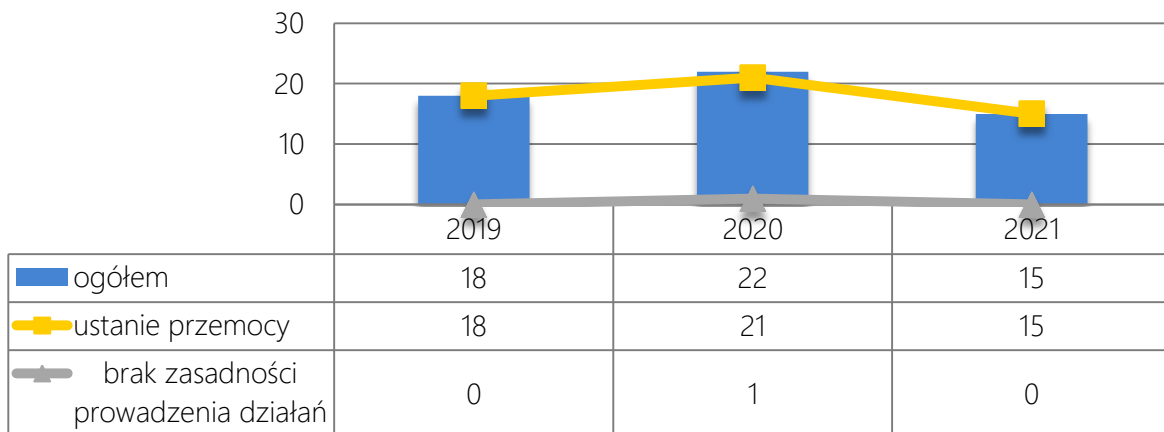

Źródło: Dane statystyczne Posterunku Policji w Szczuczynie za lata 2019-2021

W 2021 roku zakończono 15 spraw w ramach procedury – z czego wszystkie z powodu ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania planu pomocy. Liczba zakończonych procedur na przestrzeni lat 2019-2021 ulegała wahaniom – w 2019 roku zakończono 18 procedur, w kolejnym o 22% więcej, z kolei w 2021 roku o 16% mniej.

Wykres 4. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

W ramach swoich działań, członkowie GKRPA wspierają osoby zmagające się z problemem przemocy w rodzinie, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, stosującymi ją oraz jej świadkami. W 2021 roku członkowie Komisji skontaktowali się z 18 osobami doznającymi przemocy oraz 15 osobami stosującymi przemoc. W porównaniu do 2019 roku, w 2021 ich liczba w obu przypadkach uległa spadkowi. W analizowanym okresie nie podejmowano kontaktu ze świadkami przemocy w rodzinie. Ponadto, w 2021 roku w 7 przypadkach prowadzono rozmowę interwencyjną z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy.

Tabela 6. Liczba osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w gminie Radziłów w latach 2019-2021

Lp.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba osób doznających przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	25	28	18
2	liczba osób stosujących przemoc, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	27	22	15
3	liczba świadków przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Do zadań członków GKRPA należy również motywowanie sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc, a także motywowanie dorosłych ofiar przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy i diagnozowanie ich sytuacji w rodzinie. Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba sprawców przemocy motywowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym ulegała wahaniu. W 2020 roku przeprowadzono rozmowy z 22 osobami, natomiast w 2019 i 2021 roku nie podejmowano takich działań. Podobne wahania odnotowano w zakresie liczby ofiar przemocy domowej objętych diagnozą ich sytuacji w rodzinie, bowiem w 2020 roku przeprowadzono ich 28, natomiast w 2019 i 2021 roku – żadną. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 7. Działania podejmowane przez członków GKRPA wobec osób stosujących i doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

Lp.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba sprawców przemocy motywowanych do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych	0	22	0
2	liczba dorosłych ofiar przemocy domowej objętych diagnozą ich sytuacji w rodzinie	0	28	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Znaczącym ograniczeniem w zakresie świadczenia pomocy i wsparcia na terenie Gminy jest brak Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, grup pomocowych dla osób uwikłanych w problem przemocy, tj. grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz grupy terapeutycznej dla ofiar przemocy w rodzinie. Dodatkowo, dla dzieci z rodzin dotkniętych przemocą nie są prowadzone zajęcia socjoterapeutyczne.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest obniżenie skali problemu przemocy w rodzinie oraz wspieranie lokalnego systemu pomocy dla osób jej doświadczających.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

1. Poszerzenie świadomości społeczności lokalnej o przejawy i konsekwencje zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działalności edukacyjno-profilaktycznej.
2. Świadczenie wielostronnego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.
3. Rozwijanie form oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.
4. Zintensyfikowanie działań pomocowych dla osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie, poprzez podnoszenie ich kompetencji oraz prowadzenie profilaktyki syndromu wypalenia zawodowego.

Cele szczegółowe Programu postawione na podstawie zidentyfikowanych potrzeb:

1. Poszerzenie świadomości społeczności lokalnej o przejawy i konsekwencje zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działalności edukacyjno-profilaktycznej.
  - A. Zwiększenie wiedzy mieszkańców dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie oraz stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci.
  - B. Poszerzenie działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
  - C. Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.
  - D. Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia w przypadku problemu przemocy domowej na terenie Gminy.

Lp.	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY I PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE
1.	Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rozpowszechnionych informacji. 	ZI, UG, PP, GKRPA, GOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, ŚW
2.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Liczba uczestników. 	ZI, UG, PP, GKRPA, GOPS, NGO, BS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
3.	Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działań podjętych w ramach edukacji. • Szacunkowa liczba odbiorców. 	ZI, UG, GKRPA, BS, GOPS, NGO, placówki oświatowe
4.	Edukacja na temat przemocy w rodzinie oraz związanych z nią innych problemów jak uzależnienia poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych, itd.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur. • Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	ZI, UG, PP, GKRPA, GOPS, NGO, ŚW, PPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

5.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat rodzajów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy w rodzinie i w szkole.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów/warsztatów. Szacunkowa liczba odbiorców programów/warsztatów. 	ZI, UG, PP, GKRPA, GOPS, NGO, placówki oświatowe, ŚW, BS
6.	Realizacja warsztatów psychospołecznych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych działań. Szacunkowa liczba odbiorców działań. 	ZI, UG, PP, GKRPA, GOPS, NGO, ŚW, BS, placówki oświatowe
7.	Przeprowadzanie akcji profilaktycznych mających na celu podnoszenie wrażliwości społecznej na kwestie przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych. 	ZI, UG, PP, GKRPA, GOPS, NGO, BS, ŚW, placówki oświatowe
8.	Przeprowadzanie działań edukacyjnych mających na celu wskazanie prawidłowych zachowań w przypadku zaobserwowania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych działań. 	ZI, UG, PP, GKRPA, GOPS, NGO, ŚW, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
9.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba możliwych form spędzania czasu wolnego. Liczba uczestników organizowanych zajęć. 	ZI, UG, GKRPA, GOPS, NGO, BS, placówki oświatowe
10.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów. Szacunkowa liczba odbiorców programów. 	PCPR, PP, UG, GKRPA, NGO, placówki oświatowe, PPP
11.	Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy. 	GOPS, UG, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

2. Świadczenie wielostronnego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

- A. Świadczenie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności specjalistycznej opieki na terenie Gminy.
- B. Podniesienie jakości życia i bezpieczeństwa ofiar przemocy.
- C. Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które skorzystały ze schronienia. 	ZI, GOPS, UG, PCPR
2.	Podjmowanie działań mających na celu utworzenie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych oraz doświadczających i stosujących przemoc.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych wsparciem Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego. 	ZI, UG, GKRPA, GOPS
3.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba udzielonych porad osobom doświadczającym przemocy. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa. Liczba instytucji zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa. 	ZI, GKRPA, GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
4.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy. 	GOPS
5.	Udzielanie rodzinom doświadczającym przemocy pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozpoczętych procedur. Liczba rodzin objętych procedurą. Liczba zakończonych procedur. 	ZI, GKRPA, GOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

6.	Tworzenie i rozwój organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań w kierunku tworzenia i rozwoju organizacji pozarządowych. 	ZI, GKRPA, UG, GOPS, NGO
7.	Wsparcie rodzin, w których występuje problem przemocy poprzez prowadzenie pracy socjalnej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej. 	GOPS
8.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny w celu niedopuszczenia do pojawienia się zachowań przemocowych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. 	GOPS
9.	Umieszczanie dzieci doświadczających przemocy w rodzinie w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. 	ZI, PCPR, GKRPA, GOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
10.	Utworzenie grupy samopomocowej/ terapeutycznej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczęszczających na spotkania grupy samopomocowej. 	GOPS
11.	Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci wychowujących się w rodzinach dotkniętych przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach. 	UG, GKRPA, GOPS, BS, ŚW

3. Rozwijanie form oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

- A. Zwiększenie dostępności do miejsc i form wsparcia dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- B. Podejmowanie natychmiastowej interwencji w stosunku do osób dopuszczających się zachowań przemocowych.
- C. Umożliwienie osobom stosującym przemoc zmianę sposobu zachowania poprzez skuteczne oddziaływanie korekcyjne i edukacyjne.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które podjęły udział w programie. Liczba osób motywowanych do udziału w programach. 	ZI, GKRPA, GOPS, PCPR
2.	Motywowanie do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które podjęły udział w programie. Liczba osób motywowanych do udziału w programach. 	ZI, GKRPA, GOPS, PCPR
3.	Badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w ramach <i>Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie</i> .	<ul style="list-style-type: none"> Liczba ewaluacji podejmowanych działań w stosunku do osób stosujących przemoc w ramach <i>Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie</i>. 	ZI, GKRPA, GOPS, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
4.	Izolowanie sprawców przemocy poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba interwencji związanych z usunięciem sprawcy przemocy z miejsca zamieszkania. 	ZI, PP

4. Zintensyfikowanie działań pomocowych dla osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie, poprzez podnoszenie ich kompetencji oraz prowadzenie profilaktyki syndromu wypalenia zawodowego.
- A. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych w działania na rzecz zmniejszenia skali przemocy w rodzinie w Gminie.
- B. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów realizujących działania w zakresie wsparcia rodzin z problemem przemocy.

C. Monitorowanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – prowadzonych działań i funkcjonujących podmiotów, a także wdrażanie zmian w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Prowadzenie diagnoz w zakresie potrzeb szkoleniowych osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych diagnoz. Liczba osób objętych diagnozą potrzeb. 	ZI, GKRPA, GOPS, UG, PP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
2.	Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji. Liczba osób uczestnicząca w szkoleniach, konferencjach. 	ZI, GKRPA, GOPS, UG, PP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
3.	Kierowanie osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i finansowanie ich uczestnictwa w konferencjach, szkoleniach i wizytach studyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szkoleń/konferencji/wizyt studyjnych, w których uczestniczyli przedstawiciele Gminy. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/konferencjach/wizytach studyjnych. 	ZI, GKRPA, GOPS, UG, PP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
4.	Prowadzenie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych superwizji. Liczba uczestników superwizji. 	ZI, GOPS, GKRPA, PP, placówki ochrony zdrowia, PCPR
5.	Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych procedur „Niebieskie Karty”. Liczba rodzin, w których ustała przemoc po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. 	ZI, GKRPA, GOPS, PP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców gminy Radziłów, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy w rodzinie,
- osób, które dotknięte zostały przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Podniesienie świadomości mieszkańców w obszarze przemocy w rodzinie, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
- Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zmniejszenie liczby osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie dotkniętych problemem wypalenia zawodowego.
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą.
- Zmiana biernych postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Budowa kompleksowego i skutecznego systemu działań w zakresie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zasady realizowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, niniejszy dokument oparty został na zasadach:

- **wzajemnej współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw;

- **jawności działań** organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;
- **szczególnej ochrony dzieci**, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027 finansowane będą z budżetu Gminy oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- a) analizę dokumentów,
- b) badanie ankietowe adresatów Programu,
- c) badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanemu problemom.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem dotyczącym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobą uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, jak i ją stosujące. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu gminy Radziłów stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych.

Cele i zadania zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radziłów na lata 2023-2027, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.